

Specialiseringsmodulet for skole

-case og tre øvelser

En undervisningssituation

Signe og Kaya, der nu går i 5. klasse, har været veninder siden de fandt sammen i børnehaveklassen. De er begyndt at få en del konflikter med hinanden. Konflikterne handler om hvor ofte de skal være sammen efter skolen, og om de kan invitere andre med ind i deres samvær. Kaya vil gerne ses oftere end Signe vil.

Samtidig er der nu begyndt en ny pige i klassen, som hedder Anna. Anna og Signe går til dans sammen. Anna kender ikke de andre børn så godt, og Signe oplever derfor, at hun er nødsaget til at være meget sammen med Anna, når hun er i skole. Kaya reagerer ved at blive irriteret, når hun oplever, at Signe i højere grad prioriterer samværet med Anna i skolen, og samtidig også afsætter tid til at se andre veninder efter skoletiden. Kaya vrisser ofte ad både Anna, Signe og de andre piger. Signe og de øvrige piger begynder at lægge afstand til Kaya.

Blandt lærerne begynder der at udvikle sig en enighed om, at Kaya har vanskeligt ved at finde nogen at lege med, og at hun ekskluderer sig selv fra de andre.

I en matematiktime skal eleverne arbejde med spejlinger. Læreren vil indledningsvis introducere dagens arbejde i plenum, hvorefter det er meningen, at eleverne skal gå i grupper og arbejde med et kopiark, hvor de i grupperne skal lave spejlinger af forskellige figurer. Læreren anvender ofte den didaktik, at lektionen indledes med en introduktion, hvorefter eleverne deles ud i grupper, hvor de skal arbejde med opgaven, der relaterer sig til lærerens introduktion. Kaya sidder derfor under introduktionen og spekulerer på, hvem hun mon kommer i gruppe med efter introduktionen. Hun vil gerne i gruppe med Signe. Og hun får sit ønske opfyldt i dag. Læreren kender til Kayas ønske, og placerer Kaya, Anna og Signe i samme gruppe.

Kaya, Anna og Signe må selv finde et sted at sidde. De går ud i et fællesrum, der støder op til klasseværelset, og sætter sig ved et rundt bord med hver sit identiske ark, hvor de skal skrive spejlinger ned. Anna begynder at tegne spejlinger på sit ark, og Signe går i gang kort efter. Kaya kigger på de to piger, som tegner med lineal. Hun har selv glemt sin lineal, og går tilbage i klassen for at hente den. Da hun kommer tilbage til Anna og Signe, er de i gang med at tale om hvordan de forstår opgave nummer 2, og hvordan de skal løse den. Kaya byder ind i samtalen og siger, at hun også synes opgaverne er åndsvage, og at læreren ikke har formået at forklare opgaven, så det er til at forstå. Signe, der er ved at forstå, hvordan opgave 2 skal løses, begynder at forklare Kaya det. Da Kaya ikke fanger, hvad Signe siger, byder Anna også ind, og forsøger at forklare Kaya opgaven. Kaya bliver under forklaringen opgivende. Hun vrisser, at hun jo kun er nået til den første opgave, så hun vil sætte sig for sig selv og begynde forfra.

Læreren kommer ud i fællesrummet, hvor hun ser Kaya sidde for sig selv. Hun spørger først Kaya, hvorfor hun sidder for sig selv, og Kaya svarer, at hun bedst kan koncentrere sig, når hun sidder alene. Da læreren spørger Anna og Signe om, hvorfor Kaya ikke er med i gruppen, fortæller de, at Kaya er sur, som hun plejer, og hellere vil sidde for sig selv. Anna siger, da læreren er gået, at hun ikke forstår, at Signe har været bedste veninde med én, der er så sur. Signe svarer, at det forstår hun heller ikke længere. Og inden gruppearbejdet er afsluttet finder Signe og Anna ud af, at Kaya kan kaldes Kaysur. De griner og synes, det lyder mægtig sjovt, fordi det både kan betyde en sur kejser og en dårlig Kaj-kage.

1. CASEØVELSE Perspektiver og problembestemmelse

Formål.

I forskningen inden for eXbus er man optaget af ikke at se problemer, som noget der er hos eleven eller i familien. Problemet er heller ikke i de fagprofessionelle. Problemer opstår i de processer der udspiller sig mellem eleverne, de fagprofessionelle og forældrene.

Formålet med øvelsen er at I afprøver en metode til at kunne identificere, hvordan elever og lærere kan have forskellige perspektiver på de marginaliseringsprocesser, der sker i forbindelse med mobning. Det kan være hensigtsmæssigt at finde frem til, hvad de forskellige aktører har i spil i forhold til "longing for belonging" og social eksklusionsangst for at finde frem til, hvilke problematiske processer der er på spil i fællesskabet.

Omfang og tid.

Individuel forberedelse 1 time til læsning af kerneteksten på grundmodul 1 af Ditte Dalum Christoffersen (2018): "Hvad er mobning, og hvordan kan man forstå fænomenet," samt til at læse casen på dette modul.

Arbejde i teamet 45 minutter ved 3 deltagere. Tiden forlænges med 10 minutter pr. ekstra deltager.

Antal deltagere

2-6 deltagere

Forberedelse før øvelsen

Som forberedelse læses kerneteksten på grundmodul 1 af Ditte Dalum Christoffersen (2018): "Hvad er mobning, og hvordan kan man forstå fænomenet?" samt casen.

Fremgangsmåde

1) Som opstart på øvelsen kan I eventuelt skimme casen igen. (3 minutter)

2) Nu deler I casens aktører imellem jer. I casen er Anna, Signe, Kaya og Læreren aktører. Hvis I er 4 deltagere til øvelsen, kan I altså fordele en aktør til hver. Hvis der er 3 deltagere må én deltager påtage sig to af casens aktører. Hvis der er 5 deltagere til øvelsen kan de 2 af dem have den samme aktør.

3) Hver deltager sætter sig ind i sin aktørs perspektiv ved at sidde i stilhed og notere på et stykke papir hvad man forestiller sig, aktøren selv ville skrive om situationen i casen: (ca.9 min)

Jeg tænker at:

Jeg føler at:

Jeg synes de andre:

Jeg gjorde sådan fordi:

Jeg synes problemet er:

4) Nu præsenterer I jeres noter og formulerer jer i aktørens perspektiv som "jeg-fortæller".

Eksempelvis kan den, der har valgt læreren som aktør sige til punktet der lyder "jeg gjorde sådan fordi": "Jeg satte Anna, Signe og Kaya i gruppe sammen for at styrke deres fællesskab". (3 minutter pr. aktør, i alt 12 minutter)

5) Herefter drøfter I, hvad I hver især selv mener er problemet i casen. (15 minutter)

6) Som afslutning drøfter I jeres opfattelse af problemet som værende nogle processer der udspiller sig i fællesskabet. (5 minutter)

2. CASEØVELSE Processer ved mobning

Formål

Formålet med øvelsen er, at I arbejder med at identificere de processer, der kan medvirke til, at der opstår mobning i en undervisningssituation.

Omfang og tid

Det vil tage ca. 1 time at læse modulets case samt kerneteksten fra grundmodul 1 af Ditte Dalum Christoffersen (2018): "Hvad er mobning og hvordan kan man forstå fænomenet", hvis I ikke allerede har læst den.

Arbejdet sammen i teamet vil tage 1 time ved op til 3 deltagere og 1 ½ time ved op til 6 deltagere.

Antal deltagere

2-6 personer

Forberedelse før øvelsen

Som forberedelse kan vi anbefale at I har læst modulets case samt kerneteksten på grundmodul 1 af Ditte Dalum Christoffersen (2018): "Hvad er mobning og hvordan kan man forstå fænomenet". Teksten er skrevet med udgangspunkt i eXbus definition og begreber og er en faglig introduktion til fænomenet mobning.

Deltagerne læser casen fra dette specialiseringsmodul og forberedes på de analysespørgsmål, der skal arbejdes med i øvelsen, når teamet mødes.

Fremgangsmåde

1) I skal nu drøfte analysespørgsmålene herunder med hinanden.

2) Der udvælges en, der tager tid. Vær skarp med at overholde tiden. Hvert analysespørgsmål behandles i sammenlagt 10 minutter ved 3 deltagere. Den tid forlænges ved flere deltagere.

3) Hvert analysespørgsmål indledes med, at de 3 deltagere får 2 minutter til at præsentere de tanker, I fik under læsningen af teksten og casen i forhold til analysespørgsmålet. Herefter drøfter I hinandens indlæg og forståelser i de resterende 4 minutter.

Analysespørgsmål til case-øvelsen Processer ved mobning

Hvilke af pigernes handlinger kan udspringe af social eksklusionsangst?

Hvad producerer værdighed i casen?

Hvad skaber foragt i casen?

Hvilke kategoriseringer laver henholdsvis lærerne og eleverne?

Hvordan handler eleverne for at undgå at træde ind i en marginaliseret position?

3. CASE-ØVELSE. Klasseledelse og værdighedsproducerende didaktikker.

Formål.

Formålet med øvelsen er, at deltagerne arbejder med at identificere hvordan lærerens klasseledelse og værdighedsproducerende didaktikker har betydning for de processer, der spiller ind på elevernes sociale og faglige deltagelse eller marginalisering i undervisningssituationer. Samtidig har opgaven til formål at medvirke til at skabe refleksion blandt deltagerne over mulighederne for, hvordan klasseledelse og værdighedsproducerende didaktik kan skabe en værdig deltagelse i undervisningen.

Omfang og tid

Individuel forberedelse 1 time til læsning af case og kernetekst.

Arbejde i teamet 1 time ved op til 3 deltagere. 1 ½ time ved op til 6 deltagere.

Antal deltagere

3-6 personer.

Forberedelse før øvelsen

Som forberedelse før I mødes er det en fordel at I har læst casen og kerneteksten af: Helle Plauborg (2017): *Klasseledelse som indgang til at modvirke mobning*. I: Helle Rabøl Hansen, Nina Hein, Stine Liv Johansen, Stine Kaplan Jørgensen, Louise Klinge, Kit Stender- Pedersen og Helle Plauborg: Viden og værktøjer for fagfolk. Akademisk Forlag, København

I kan med fordel fokusere på følgende spørgsmål, mens I læser teksten:

- Hvordan relaterer faglighed og det sociale sig til hinanden i undervisningssituationer?
- Hvad er klasseledelse og værdighedsproducerende didaktikker?
- Hvilke didaktiske greb kan lærerne bruge for at understøtte værdig deltagelse og meningsfuldhed i undervisningen?

Det vil også fremme jeres proces sammen, hvis I forbereder jer på de analysespørgsmål, der skal arbejdes med i øvelsen, når teamet mødes. Disse spørgsmål kan I også have øje for, når I læser teksten og casen. Analysespørgsmålene står herunder.

Fremgangsmåde.

- 1) Deltagerne arbejder sammen i teamet.
- 2) Der udvælges en, som tager tid. Sæt eventuelt et ur til at ringe.
- 3) Hvert analysespørgsmål behandles i 10 minutter ved 3 deltagere. Den tid forlænges ved flere deltagere. Hvert analysespørgsmål indledes ved, at I i max 2 minutter præsenterer de tanker, I fik under læsningen af teksten og casen i forhold til analysespørgsmålene. Herefter drøfter I hinandens indlæg og forståelser de resterende 4 minutter.

Analysespørgsmål til case-øvelsen Klasseledelse og værdighedsproducerende didaktik.

- Hvordan viser der sig sammenhæng mellem den sociale og den faglige deltagelse for pigerne i casen?
- Hvordan tager læreren ledelse i undervisningen i forhold til elevaktiviteten?
- Hvilke værdighedsproducerende didaktikker kunne understøtte læringsituationen i casen?
- Hvordan kan læreren have øje for både den sociale og faglige deltagelse i situationen?